

informacije

The 2004 Conference of ISORECEA:

15 Years After

Budapest–Piliscsaba, 9.–11. prosinca 2004.

Da je ISORECEA ne samo jedina, nego i akademski i društveno vrlo živa internacionalna znanstvena organizacija za istraživanje religioznosti u središnjoj i istočnoj Europi, pokazala je njihova konferencija u Budimpešti i Piliscsabi od 9. do 11. prosinca 2004. Konferencija je održana u prostorima kompleksa Péter Pázmány Catholic University, a imala je vrlo intenzivan akademski, ali i – što je za sociologe isto tako važno – onaj »neformalni« dio programa. Ovo je već peta po redu konferencija koju organizira ISORECEA (The International Study of Religion in Eastern and Central Europe Association), što je znak kontinuiteta i stalnog rasta interesa vezanog uz kontakte i projekte koje ta institucija nudi. Štoviše, trenutna brojka od 120 članova ISORECEA–e samo je jedan mali statistički dodatak koji ide u prilog toj tvrdnji.

Sam, pomalo apokaliptičan, naslov konferencije **15 Years After** ističe i njezin tematski okvir. On naznačuje zadnjih 15 godina postkomunističkog razvoja u središnjoj i istočnoj Europi, njegove stranputice i utjecaj na odnos religije i nacije, kao i na situaciju vezanu uz tradicionalne Crkve i nove religijske fenomene; ukratko, kakō ti procesi utječu na promjene položaja i uloge religije i Crkve u toj regiji. To je, isto tako, bila dobra prilika i za svojevrsnu metodološku i teoretsku refleksiju u smislu vrijednosti dosad prikupljenih podataka, te dosega i ograničenja u istraživanju fenomena religije, religioznosti, Crkve i crkvenosti. Sama konferencija je u tri dana službenog programa bila podijeljena na uvodne plenarne sesije nakon kojih su slijedile pojedine tematske sesije.

Prvog dana su na plenarnoj sesiji bila izlaganja o trenutnom položaju sociologije

religije koja u novim okolnostima zahtijeva nove pristupe, razvoju sociologije religije u središnjoj i istočnoj Europi u zadnjih petnaestak godina i o religiji kao indikatoru post-komunističke transformacije. Te su teme izložili Enzo Pace, Irena Borowik i Larissa Titarenko. Drugog dana je tema plenarne sesije bila vezana uz nove religijske fenomene, poput kultura i novih religijskih pokreta, s posebnim osvrtom na drugu generaciju njegovih pripadnika u odnosu na ushit generaciju uz prvu generaciju. O toj temi su izvještavali Eileen Barker, Péter Török i Andrij Yurash. Trećeg dana se tema plenarne sesije odnosila na pitanje socio-sustavnog okruženja tradicionalnih crkava u modernom društvu, novih izazova koji se u tom kontekstu postavljaju pred etablirane Crkve i probleme religijskog prepорода. Svoje viđenje tih odnosa prikazali su Miklós Tomka, Yulia Tarnavskaya i Nikolai Mitrokhin.

Tematske sesije bile su vrlo raznolike obuhvaćajući različite elemente religijskog fenomena. Dva bloka izvještaja država odnosila su se na države koje u zadnjim istraživanjima bilježe najvišu religioznost u središnjoj i istočnoj Europi: Poljsku i Rumunjsku, te Hrvatsku i Slovačku. Novi religijski pokreti bili su prikazani na primjerima Litve, Slovenije i Mađarske. Tema **religija, moral, društveno ponašanje** pokrivala je odnos religije i morala, religijskog iskustva i moralne orijentacije, religioznosti i delinkventnosti, te odnosa osobnog identiteta, religioznosti, ideoloških orijentacija i vrijednosti. Tema **religije i nacionalnog duha** odnosila se na teme o pravoslavnoj crkvi u Rusiji, Srbiji i Makedoniji, različitostima religijskog života u Ukrajini, situaciji u Rumunjskoj i o civilnoj religiji u bivšoj Jugoslaviji.

Tematska sesija o **tradicionalnim crkvama** bavila se njihovom ulogom u konstrukciji civilnog društva i u neprofitnim organizacijama u Mađarskoj, ulogom pravoslavlja u Ukrajini, te bizantinskim kato-

informacije

ličkim fenomenom u Albaniji. Tu su bile još i tematske sesije vezane uz: oživljene tradicije; odnos Crkve i države; religiju i političku sferu; posljedice pluralizma; pravoslavlje; religiju i komunikaciju; religiju, umjetnost, kulturu; i tema vezana uz mješovite tekstove.

Iz Hrvatske je na konferenciji bilo pet prezentacija. U izvještaju o Hrvatskoj, u sklopu tematske sesije izvještaji država, Ankica Marinović Bobinac raspravljala je o zastupljenosti iskustvene dimenzije u predominantnom tipu tradicionalne religioznosti u Hrvatskoj i njezine povezanosti sa sociodemografskim karakteristikama ispitanika. Dinka Marinović Jerolimov izlagala je o religijskim promjenama u Hrvatskoj od 1984. do 2004., dok je tema Siniše Zrinščaka bila religija u državama bivše Jugoslavije 15 godina kasnije. U te-

matskoj sesiji religija, moral, društveno ponašanje Siniša Zrinščak prikazao je komparaciju Istoka i Zapada u odnosu na religiju i moralnost, dok je u tematskoj sesiji religija i komunikacija Goran Goldberger prikazao teoretske i metodološke pretpostavke istraživanja Glasa Koncila putem analize sadržaja.

Naravno, ISORECEA će i dalje slijediti pohvalnu i dobro uhodanu praksu objavljivanja tekstova koji su bili izlagani na njihovim skupovima. Tako će se, za sve one koji pokazuju interes za teme vezane uz sociologiju religije na ovome području, tematski sklop ove konferencije naći i u obliku knjige koja će biti objavljena 2005. godine.

Goran Goldberger